

Verslag CEPHIR symposium 'Naar een beweegvriendelijke gebouwde omgeving voor ouderen'

Het belang van de fysieke omgeving voor gezondheid

Op vrijdag 10 februari 2017 van 14.15-16.30u vond het CEPHIR-symposium 'Naar een beweegvriendelijke gebouwde omgeving voor ouderen' plaats. Het enthousiasme van de maar liefst 85 bezoekers weerspiegelde de kracht waarop het onderwerp leeft binnen diverse gemeenten en disciplines. Het groeiend bewijs dat kenmerken van de fysieke leefomgeving samenhangen met bewegen, sluit aan bij het groeiend aantal steden met de wens om 'Age-friendly' te worden. Voorzitter prof.dr. A. Burdorf (Erasmus MC) opende de middag en benoemde direct een discussiepunt: wanneer behoort je tot de oudere populatie? Is dat bij 65 jaar, 55 jaar, of misschien zelfs bij 50 jaar? Ook gaf hij als voorbeeld dat zelfs dichtbij huis (Erasmus MC) de leefomgeving misschien wel niet beweegvriendelijk voor ouderen is. Immers, de drukke Westzeedijk oversteken met stoplichten die 10 seconden op groen staan, is voor iedereen een uitdaging. Prof.dr. F. van Lenthe (Erasmus MC) traptte vervolgens af met de rol van de fysieke leefomgeving vanuit een internationaal perspectief. Hij liet zien dat in diverse internationale studies soms tegenstrijdige uitkomsten staan. Dit komt mede omdat de bebouwde omgeving sterk verschilt; zo zijn stoepen en fietspaden in Nederland heel gewoon, maar in veel Amerikaanse steden zeker niet. Het inzicht is de afgelopen 10 jaar sterk gegroeid. Er bestaan inmiddels goede kaders voor beleid (Wereldgezondheidsorganisatie) en er worden duidelijke handvatten geboden voor de vertaling van wetenschap naar praktijk (serie artikelen gepubliceerd in The Lancet).

Lokale onderzoeken illustreren het belang van de fysieke omgeving

Resultaten van twee onderzoeken naar de rol van de fysieke leefomgeving voor wandelen onder ouderen, werden gepresenteerd door drs. A. Etman en dr. R. Prins. Deze onderzoeken zijn uitgevoerd op de afdeling Maatschappelijke Gezondheidszorg van het Erasmus MC. Resultaten van de ELderly And their NEighborhood studie (ELANE; 'Ouderen en hun buurt') in Spijkenisse lieten zien dat met name esthetische kenmerken (zoals groenvoorzieningen en onderhoud), maar ook faciliteiten, belangrijk zijn voor wandelen onder ouderen. Betere esthetiek (bv. minder hondenpoep) leidt tot aanzienlijk meer wandelen naar directe bestemmingen in de buurt. Het Rotterdamse 'wijkwandelproject' laat zien dat, na de aanleg van een wandelroute in de wijk, er meer gewandeld werd onder ouderen.

De nieuwe Omgevingswet biedt kansen

Na de middagpauze presenteerde Dr. L. van Bree (Universiteit Utrecht) de nieuwe Omgevingswet en bood handvatten om deze toe te passen in beleid. Zijn belangrijke boodschap is dat de wet aangrijpingspunten biedt om visies over omgevingskwaliteit uit te dragen. 'Omgevingsvisie' en 'omgevingswaarden' zijn hiervoor belangrijke onderdelen in de wet. Ook is het belangrijk mee te gaan in de tijdsgeest; geen nadruk meer op milieunormen maar nadruk op gezonde omgeving. Mevrouw Ruth Höppner (Veldacademie) liet zien dat om te komen tot een beweegvriendelijke stad, het belangrijk is dat ouderen en stakeholders betrokken zijn. De Veldacademie betreft ouderen, bijvoorbeeld door zo geheten ankerpunt-kaarten op te stellen waarmee knelpunten voor bewegen in de wijk kunnen worden vastgesteld.

Volop beweging

De middag werd afgesloten met een discussie tussen de zaal en een panel bestaande uit prof.dr. F. van Lenthe, dhr. L. van Bree, mevr. R. Höppner en mevr. E. Peeters (adviseur Gezondheid Leefomgeving; gemeente Utrecht). Een breed scala van onderwerpen kwam aan bod: concrete voorbeelden van aanpassingen die succesvol zijn, inzicht in verschillen tussen de rol van de fysieke leefomgeving voor bewegen in de stad versus het platteland, aandacht voor de rol van de sociale omgeving, aandacht voor de economische impact van aanpassingen aan de fysieke leefomgeving, de mogelijkheid om hiërarchie aan te brengen in omgevingskenmerken van belang voor bewegen, en of het zinvol zou zijn om ouderen een beweegmeter te laten dragen om bewegen te stimuleren. Onderzoek, beleid en praktijk zijn volop in beweging om een aantrekkelijke fysieke (en sociale) leefomgeving te stimuleren die bijdraagt aan betere volksgezondheid.